

# CATALANA

REVISTA SETMANAL

Any I

Barcelona 8 Desembre 1918

Núm. 36

## UN INCIDENT EN LA FESTA DE LA CONCEPCIÓ SEGLE XV

A M. DEL P. R. V.

LA festa de la Concepció de la Verge Maria era d'antiga consuetut celebrada ab gran solemnial en lo palau major de nostres reys en Barcelona. En la reyal capella endomada dels més richs tapiços y ab los ornaments més preuats, eren celebrats los divinals oficis propis de la diada per lo bisbe de Barcelona a presencia del rey qui presidia la festa acompanyat de la familia reyal y tota la Cort, y a més ab la concurrencia del Capítol de canonges, es especial de la Confraria de Nostra Dòna Sancta Maria, de la qual lo rey era'l confrare en cap.

Lo rey En Martí, fervent devot, tenia un interès tot especial en que la festa fos celebrada anyalment en lo seu palau; y quan per les necessitats del governament de la Nació s'esqueya trobarse absent de la nostra ciutat, se feya representar en la festa (1), feya concórrer a la professó un brandó per ell, un per la reyna y altre per llur fill l'infant Martí, rey de Sicilia. A més feya dur l'imatge de la Verònica, probablement la que féu fer per En Bartomeu Coscolla, argenter de Valencia (2).

Una volta, en 1405, essent lo rey En Martí a Perpinyà per les proximitats de la dita diada, li fou escrit per Mossèn Bernat Terragona, capellà de la capella del palau reyal, que'ls confreres abans esmentats, aprofitant l'absencia del rey, volien celebrar la dita festa en la seu y nó en lo palau reyal com era de consuetut (3). Lo rey, indignat, escrigué una lletra a sa muller la reyna, encarregantli que faça celebrar la dita festa en son palau ab més solemnitat si pot ser, y que no permeti dur la Verònica ni'ls brandons a la professó (4). Als mayors de

la dita Confraria'ls trameté altra lletra, inusitadament severa en boca del bondados rey, per la qual prohibeix que portin los tres brandons y la Verònica; y a més se fa esborrar del llibre de la Confraria car no vol ésser més confrare, de que degueren romandre avergonyits y confosos aquells impolits y desatents ciutadans qui aprofitaven l'absencia de llur sobirà per mancar als pactes que tenien signats. (5).

(1) Lo Rey.

«Jassia per altres nostres letres vos haiam scrit pregants vos e encarregant que ab aquella major reverencia que a vosaltres fos possible entenessets en la processó e offici de la solemnitat de la festa de la sagrada concepcio de nostra Dona Santa Maria, la qual se acostuma celebrar en lo nostre palau major d aqueixa ciutat. Empero car veem esser molt propi per decorar e ennobleir la festa e solemnitat demunt dita, que la veronica de la dita gloriosa Verge, la qual nos havem aci, sia aqui lo dia e festa de la dita solemnitat, trametem aqui aquella per l amat capella de la nostra capella Mossen Pere Banyut al qual havem comanades algunes paraules que us dirà de nostra part sobre la dita solemnitat faedora. Per que us pregam tan afectuosament com podem que donant fe e creença a tot ço que l dit mossen Pere vos dira de nostra part sobre los affers demunt dits, entenats de fer la dita solemnitat segons be havets acostumat tro aci, e millor si millorar hi podets. Certificants vos que d aço, ultra que n retrets vostre deute a la dita gloriosa Verge, ne farets a nos plaer e servey molt grans. Dada en Valencia sots nostre segell secret a XXVII dies de Noembre del any M.CCCC.III. Rex Martinus. — Als venerable pare en Christ amats feels nostres los bisbe e capitol de la Seu de Barchinona.»

Lletres reyls de 1376-1464. Vol. I, número 4. — Arxiu de la Seu de Barcelona.

(Registre 2247, f. 18. — Arxiu de la Corona d'Aragó.)

(2) Lo Rey.

«En Coscolla. Maravellats som fort, e digne sots de gran reprehensio de la vostra longa triga e mes nuisa importable que havets donada en enviarnos la veronica que us havem manada fer, ab la qual es plegada del tot en lo mes de Ffebrer prop passat segons digue a nos En Johan de Tudela, secretari nostre, de vostra part. Per que us manam que decontinent per lo dit nostre secretari nos trametats la dita veronica; e pus dubtats de marcha, podets venir ab ella segurament. Dada en Çaragoça sots nostre segell secret a XXI dies d Abril del any M.CCC.XC.VIII. Rex Martinus.

Part aço, vos manam que ns aportets e ns trametats los nostres segells que tenits, com aquells haiam molt necessaris. — Dirigitur Bartholomeo Coscolla, argenterio civitatis Valencie. — Dominus Rex mandavit mihi, Johanni de Tudela.»

Registre 2239, f. 139. v. — Arxiu de la Corona d'Aragó.

(3) «Al molt alt e molt excellent princep e senyor, lo senyor Rey.

Molt alt e molt excellent senyor.

Humilment e ab tota honor e reverencia a mi, indigne servidor de vostra sublimitat, possible: Notific a la vostra alta e magnifica senyoria que dimarts . II . dia de Deembre, (\*) he apres que los maiors de la confreria an per acordat que la festa de la concepcio de la gloriosa verge Maria se faça dintre la seu, si lo Capitol los ho vol consentir. E segons, senyor, que he apres, lo molt alt e molt excellent e d'alta recordacio, lo rey En Johan, olim ffrare vostre, fo començament e cap original d'aquesta festa; e fermaren se n capitols entre los quals n hi ha . I . qui expressament conté que la dita festa se aja a ffer dintre lo palau real major. E aço vol fer la dita confreria per restar messions e trebays d'empaliar. Per que ho he volgut notificar a vostra senyoria e que hi provehiscats segons que a la sublimitat de vostra transcendent saviesa sera vist faedor. Som empero, senyor, d'entencio que en cas que la dita festa no s'aja en vostre palau per la dita confreria, que nos la façam ab aquella sollemnitat que puscam ab los capellans de la molt alta e molt excellent senyora Reyna: o dintre la capella o dintre la gran sala. Car segons que he apres, la professo de la seu no n hich vendria per fer la professo ne l'ofici dintre la vostra sala; car dien que no volen esser subiugats a la dita capella, si donchs vos, senyor, no ereu aci present.

»E nos entenem, senyor, mostrar la sancta veronica al poble aquí present eytant reverentment com per nos puscha esser fet e segons que lo sobiran e glorios Senyor, e la sua gloriosa Mare, nos inspirara per la sua infinida e transcendent bonea. E aço, senyor, es que havia a notificar a vostra alta senyoria. Dada en Barchinona a . II . dies del dit mes de Deembre. E ab tant, senyor, me recoman molt humilment tant cor dir pusc ne expembre, ab inclinacio e besament deguts de vostres mans e peus, a la vostra alta senyoria.

»Lo molt indigne servidor de vostra celsitud, Bernat Terragona, capellà de la vostra capella.»

Lletres reysals del rey Martí. Capça 8, núm. 93. — Arxiu de la Corona d'Aragó.

(\*) En 1405 lo dia 2 de Deembre fou dimecres

## (4) Lo Rey.

»Reyna molt cara muller. Per tal com sabem certament que n haurets gran plaer, vos certificam que som en bona disposicio de nostra persona, merce de nostre Senyor Deus, pregants vos axi affectuosament com podem que soven nos vullats escriure de vostra salut e bon stament, a consolacio nostra. Reyna molt cara muller. Novellament havem sabut que ls maiors de la Confraria de nostra Dona Sancta Maria han deliberat celebrar la festa de la sua concepcio en la seu de Barchinona, la qual es acostumat esser celebrada en lo nostre palau maior de la dita ciutat; de que som molt meravellats que ells sens sebuda e voler nostre, qui som cap e un dels confreres de aquella, ne vullen aixi usar. E per aquesta raho nos scrivim als dits maiors manants lus que pus aixi es, no porten en la dita festa lo nostre brando, ne l vostre, ne de nostre e vostre car primogenit lo rey de Sicilia, ne la veronica semblantment. Perque, reyna molt cara muller, pregam vos affectuosament que en cas que ls dits maiors usen en la forma dessus dita, fagats com pus solemnement porets celebrar la dita festa en lo dit nostre palau e axi com de nos e de vos se pertany. E sera cosa, reyna molt cara muller, a nos fort agradable. E sia lo Sant Sperit vostra guarda. Dada en Perpenya sots nostre segell secret a .IIII. de Deembre del any de la nativitat de nostre Senyor .M.CCCC.V. Rex Martinus. — Dominus Rex mandavit mihi Bernardo Medici.»

Registre 2249, f. 11. — Arxiu de la Corona d'Aragó.

## (5) Lo Rey.

«Entes havem que vosaltres havets deliberat celebrar la solemnitat de la concepcio de la verge nostra Dona Sancta Maria en la seu de Barchinona, la qual es acostumat esser celebrada en lo nostre palau maior de la dita ciutat, de que som fort meravellats; maiorment com sens licencia e sabuda de nos qui som cap e un dels principals confreres de la confraria de la dita nostra Dona Sancta Maria, ho havets axi acordat. Perque pus axi havets deliberat que s faça, manam vos expressament que en la dita solemnitat, per vosaltres en la dita seu faedora, no portets nostre brando, ne de nostra molt cara muller la reyna, ne de nostre molt car primogenit lo rey de Sicilia; ne volem que hi sia portada la veronica sens sabuda e voler nostre. E rahets nos del libre de la confraria, car no volem esser confrare d aquella. Dada en Perpenya sots nostre segell secret a .IIII. dies de Deembre del any de la nativitat de nostre Senyor .M.CCCC.V. Rex Martinus. — Dominus Rex Martinus mihi Bernardo Medici.» — Als feels nostres los maiors de la Confreria de Nostra Dona Sancta Maria.

Registre 2249, f. 11. — Arxiu de la Corona d'Aragó.

DANIEL GIRONA Y LLAGOSTERA.

## MOSSÈN XAVIER CARBÓ

No se si podèm dir ben bé que la literatura y, més particularment, la poesia catalana, atravessa una crisi desconhortadora... El malaguanyat amich a qual memoria van endreçades aquestes quatre ratlles, me deya no fa gayre, quasi ab llàgrimes als ulls: «Crèume; fa pena haverho de confessar, la literatura catalana va per mals camins. Els literats joves, ab la mania de modernisarho tot, han desacreditat els Jochs Florals, han renegat de tot lo bo de casa nostra y'ns han implantat noves maneres d'ésser en la poesia y fins en la llengua que sembla talment que juguen a qui axecarà del no-rès més extravagancies.»

Y acabava'l séu plany així: «Fins molts dels qui prometerien, diries que no més han après de versejar per a endreçar missives a la *xicota*, ò que ja no fan versos si no es per lluhir unes quantes paraules *inventades de nou*.»

Jo no vaig trobar maneres de reptarlo... Y ell, que tenia un esperit gran y un enteniment privilegiat y era un veritable literat modern en l'ample sentit artístich de la paraula, estava ferm en aquesta seva convicció y, aymador com era de Catalunya, ab dolorós tremolor de llavis expressava aquesta seva opinió... Però, després, senyor absolut de sí mateix, dominava'l séu sentiment y aplegava totes les seves energies d'un quant temps ençà decaygudes y castigades per l'estudi y'l treball sense treva y, ara regirant documents antichs, ara assimilantse lo millor dels clàssichs, ara estudiant als extrangers, ara bregant incansablement en les mines de la filologia, ara ritmant dolces tonades pastorils com la *Egloga* premiada a Barcelona, ò psalmejant càntichs penitencials com el séu «*Miserere*» ò arrencant dels vergers bíblichs les belleses del *Cant de Dèbora* ò pulsant l'harpa patriòtica com en *Les àligues imperials*, se formava gayrebé ocultament una personalitat en flor de les més consistents.

Per que, si Catalunya literaria està en temps d'hivern ò de Tardor, Mossèn Carbó era una poncella, ò potser diriem millor una viola.

Senzill estudiant del Seminari, podèm dir que literariament es fill d'aquelles Academies de la Congregació Mariana que, nascudes encar no fa dèu anys, han donat ja una florida tan esplendorosa que porten per tot Catalunya'l nom del Seminari de Girona, ab la revista qual publicació han determinat y'l Solemníssim Certamen que cada any s'organisa.

En aquelles Academies, juntament ab Mossèn Plà, Mossèn Burgas y Mossèn Gabana, avuy catedràtics del Col·lell, y'l llo-rejat Mossèn Feixas, esgrimí Mossèn Carbó les seves primeres armes literaries, y prompte, a pesar de la seva pregona humilitat, sonà'l séu nom en els Temples del Saber y de la Poesia.

Axis, a la edat de divuyt anys obtenia premi en els Jochs Florals de Girona, seguint una marxa ascendent en la formació de la seva personalitat literaria que fou avalorada en els Jochs Florals de Barcelona, en els quals havia obtingut honroses distincions.

Humil de naxença y enemich de recomanacions, fou únicament el séu saber que li valgué ésser pensionat per l'Institut d'Estudis Catalans, per passar a Alemanya a estudiar en profit de la Llengua. No ha pogut fer ús d'aytal distinció, per que la mort ha segat la seva preciosa existencia a la edat de 25 anys. Quan els séus companys d'estudis eclesiàstichs, celebrin dintre de poch la seva primera Missa, ell en el Cel ja fruhirà de la possessió completa del Deu dels séus amors. Y mentres, vosaltres, lectors de CATALANA, assaborirèu unes tendres estrofes del poeta, ell cantarà en la gloria les rimes eternes dels benaventurats.

Per que axis sigui, axequèm al empir una pregaria.

MOSSÈN FRANCESCH GAY, PBRF.

## A UNS ESPOSOS

### *Alegoria* (1)

*Un dia Amor plantà davant la porta  
de casa vostra una olivera tendra  
de platejat fullam color de cendra,  
y una sarment ja ben nuada y forta.*

*Arrelà ab temps y se'n pujà ufanosa  
sobre'l portal formant rodona arcada  
hont, entremig de verda pampolada,  
son fruyt dolçissim prodigà abundosa.*

*Y amunt, axis, en unió eternal  
de la olivera y la sarment les branques  
varen juntars' com dues ales blanques  
d'àngels custodis del patern casal.*

*Y esdevenia, a qualsevol estona,  
que, al bon rasers de l'ombra tutelar,  
rossos infants baxaven a jugar  
tots asseguts en fraternal rodona.*

† MN. XAVIER CARBÓ.

(1) Una de les darreres composicions del plorat poeta.

## ELS AMORS DE LA "PERRUNI"

### I

PASSAVEN una part de Rosari, en veu baxa, assegudes l'una davant de l'altra en els balancins de la saleta, darrera del «stor», crem, quiet y plè de llum.

La padrina Palmira, alta y encorvada, plegava la llargaria de son còs sèch, ab cayres ben marcats a les espatlles, als cotzes, als genolls. Son cabell era d'un gris brut, com si fos empolsat y tenia la cara axerrahida ab un gest de constant malhumor en sos llavis prims y mústechs. Ses mans, ceroses, hont s'esculpien els tendons y's pintaven les venes, desgranaven els rosaris, poch a poch, ab nirviós tremolor y quan plena de pietat suspirava, al girar els ulls al sostre, se li descobria una escloròtica groguenca plena de taquetes, com gotes de rovell.

Al séu davant l'Angeleta, vestida també de dol com sa padrina, resava capcota, ab els braços creuats davant del pit. En sos llavis plens de frescor de joventut, en lloch del gest de malhumor dels de la seva padrina, hi papallonejava sovint un somris enjogaçat y càndit, contingut sempre, però fàcil, que aparexia per un estornut, per la *rateta* que feya als ulls el brillar d'una sibella de les sabates sota un fil de sol... per qualsevol cosa.

Acabada la part de Rosari's resava un Pare-Nostre per l'ànima de cada un dels morts de la familia: pel papà, la mamà y'ls dos germans de l'Angeleta; y quan la padrina deya'l darrer «amén» la noya llençava un sospir y tirantse enrera com qui descansa d'una feyna, posava en sos llavis aquell somris enjogaçat, entelat per una tendra melangia.

Mes aquella tarda, totduna, la cara de la noya s'animà de una extranya decisió y:

— ¡Padrina... padrineta! — va exclamar. — ¿El gocet que'm té promès, quan vindrà? —

Donya Palmira abaxà'ls ulls y plegà'ls llavis amargament. Allavors, sa fillola, insistí tota mimosa:

— Veu?... Si no me'l volia dur, per que me'l prometia! — Y callà, fent el bot, com una nena.

Un silenci plè de cavilacions per la tia y d'ilusions per la noya, va seguir a aquestes paraules. Donya Palmira pensava que sa fillola, si bé tenia divuyt anys, era una criatura, pura y ignoscent. No podia pas ésser d'altra forma qui com ella exí del Internat, abans d'hora, per passarse la vida al cap del llit

de malalts? ¡Pobretal! Havía tancat els ulls al séu pare, a la seva mare, als séus germans. Per xò, al restar orfa y sola, sa tia y padrina, se la posà a casa y no l'havía tornada al Internat per que'l canonge doctor Pruner, visita constant de la casa y confessor de la noya, li havia dit sempre que la podia tenir ab ella sense por de rès. Y realment, la nena era una santeta; ni *cines*, ni teatres, ni vestits, ni llacets l'atreyen. May tampoch se mirava a cap *xixarel-lo*, ni cap *poca vergonya* s'havía atrevit a ferli tatus, ni a passejarli'ls balcons. No més de pensarho donya Palmira ja's sentia intranquila y desficiosa. Però... per ara tot anava bé. La noya s'entretenia força a la cuyna, ò brodant teles per les monges y passava axís les hores a casa, contentíssima de sortir no més al dematí ab la padrina per anar a les Quaranta Hores.

¿Se li podia, donchs, negar la taleya de tenir un gocet?

Es clar que nó, però donya Palmira no acabava de determinar-se. Potser era un escrúpól — y ho consultaria ab el doctor Pruner, — però li semblava qu'un gocet, un mascle, no era pas el companyó més escayent a sa neboda. Bé es veritat que una bestioleta bufona es com un bibelot, però'ls goços sempre són goços... y fan unes coses, a vegades!

— ¿Y un gatet, que no t'agradaria? — demanà a la noya.

— ¡Ay, nó! — féu totseguit aquesta; — ¡que no sab que'm fan por!... Jo vull un gocet ben carinyós, que s'estigui força a la falda y que corri y salti; que'm distregui. —

La padrina no va respondre. Tenia una idea: portarli una goceta, sempre seria millor qu'un goç. La qüestió estava en trobarne una.

## II

Petita, primeta y enjogaçada, de color de lleona, ab la pitrera blanca y'l morret negre y punxagut, els ulls brillants y espavilats y les orelletes tiesses y afilades, la *Perruni* — que axís la batejaren sos primers amos — féu entrada al quiet entressol de donya Palmira, corrent y saltant com una pilota de goma, a lo llarch del passadiç de lluhents mosaychs.

L'Angeleta se'n va enamorar.

— ¡Y qu'es bufonal... ¡Y quina monadal! —

Però la bestiola, trobantse extranya entre aquells desconeguts, encara no veyia que se li acostaven ja s'ajeya a terra es-

poruguida, potetes enlayre, treyent la llengueta per acariciar y maneiant lentament la cúa, tota ella humil y acovardida.

— ¡Ay, quina por que tél — feya l'Angeleta rihent. — Però, vína maca, vínal —

¡Qu'es cas! La goceta, boca enlayre, mostrant la panxeta pantejanta, hont entre un pèl fi y blanquís els mugronets feyen com un parell de rengles de grises verruguetes, romanía entregada, esporuguida. Si la noya la prenía en braços, en els ullets de la bestiola aparexía un càndit esverament y al instant més inesperat l'Angeleta sentia en la cara ò en les mans la humida y tendra carícia de la llengua humil de la «Per-runí».

Les primeres hores d'estada al entressol de donya Palmira foren per la goceta d'inquietut y timidesa. No va tastar rès y de tant en tant ploriquejava ab glapits de cadellet.

A l'hora de les postres, revifantse tot d'un cop, s'enfilà de un bot a una cadiella y va treure arran de taula'l séu caparró axerit, plè aleshores d'una graciosa atenció. Y estirava'l cap vers els plats fent tremolar la punta del morret, mentres se li formava un rictus al bell mig del frontal, damunt dels ulls.

— Miri, padrina, quina arrugal... ¡Jà, já, já! Sembla una persona. —

Donya Palmira somreya ab tolerancia, ja un xich guanyada per la gracia d'aquell animaló.

— ¿Potser vol formatge del teu? — digué a la neboda.

Formatge, sucre, confitures, crema, pastes y adhuc café ab llet, de tot volía com no fos pà, ni'l fette fregit que tenia en un plat sota la taula de la cuyna.

— La deurién tenir mólt mimadal — deya l'Angeleta.

— ¡Massal — assentia la padrina severament.

Sí, massal Per que durant la tarda pogueren comprobar que no volía jeure a terra; que'ls séus llochs preferits eren la falda d'algú ò'l comfortable seyent d'una butaca. A la nit li prepararen, ab una flaçada vella, un jaç en el recambró dels mals endreços, y no s'hi volgué estar ni un minut. Encara la noya no la dexava ajaçada y marxava corrents tancant el recambró, que ja la goceta començant a glapir d'engunia, corria a esgratinyar la porta y als pòchs instants els glapits se tornaven grinyols entreteixits de lladruchs.

— ¡Sí qu'està mal criadal — rondinava donya Palmira corrent a castigarla. Però l'Angeleta, tota entendrida, li barrava'l

pàs y obrint la porta, a poch a poch, s'acontentava ab ferli mimosament:

— ¡Ja veuràs, ja; dolenta, malcriadal —

Y la goceta escoltava'ls renys, acovardida, panxa enlayre, treynt la llengua acaricianta, tota tremolosa y humil.

— Miri, miri, padrina, còm tremola. Per avuy déximela endur al meu llit. —

Y quan al arribar al dormitori, l'Angeleta dexava anar a terra a la «Perruni», aquesta, ràpida com un llamp, igual que qui veu un refugi en un moment de perill, saltà damunt del llit y s'entafurà sota l'edredon, hont va caragolar-se esferehida.

L'Angeleta, morta de riure, la dexà fer. Però al cap d'una estona pel goig de tornar-la a veure axecava l'edredon y la trobava còmodament ajeguda de costat, ab les potetes estirades. Ni tremolava, ni's va moure; manejà tan sols tranquilament la cua.

Voltada de comoditats, la «Perruni» havia perdut la por.

### III

La «Perruni» esdevingué aviat un nou personatge de les tertulies de donya Palmira.

— ¡Diatxus, es un argent-viul — exclamava més d'un cop el doctor Pruner, al instalar penosament sa immensa còrpora en un balancí, bo y contemplant com la goceta'l rebia ab grans axeres, caminant sobre les potes de darrera ab l'afany d'arribar a lleparli les mans. Y quan el bon senyor s'havia assegut, la «Perruni» li assaltava la falda ab tal efusió y tendresa que'l Doctor se posava a riure, sacsejant son ventre ubèrrim.

— ¿Què vols, tu, eh? ¿Què vols? — li feya tot amoxantla, mentre ab apressat blexar la goceta frisosa y remenayre, donava voltes cercant la bona jeya, ò li llepava les mans ab mostra d'agrahiment. Y axí, ben aviat, el Doctor posà afició a n'aquella bestiola a la que servava llargues estones damunt dels seus genolls y obsequiava ab tarrocets de sucre que's treya de la butxaca.

Mes, un matí que, segons costum, la goceta entrà al dormitori de la noya obrintse ella mateixa la porta ab les potetes, l'Angeleta remarcà que tenia'l posat trist y malaltic. Ni tan

lleugera ni enjogaçada, ni tan dreta la cua, ni'ls ulls tan vius, ni les orelles tan enterques! Estava moxa y ensopida y s'enfilà totseguit al llit sens entretenirse a ferli alegroys, ni agafàrseli als llacets de les sabates, ni posarse panxa enlayre revolcantse per la catifa. La pobra «Perruni» tenia aquell matí'ls ulls plorosos y un regueret humit, efecte d'un constant llagrimaig, se dibuxava al séu dessota.

— ¿Què tens «Perruni»?... ¿Qu'estàs malalta? — exclamava la noya tot amoxantla, quan s'ataleyà de que la goceta acabava de dexar una taqueta de sanch damunt del cobrellit. Encesa d'ira, ab pentinador y tot, va anarsen a la cuyna:

— ¡Ramonal — cridà ab mal modo. — ¿Que ha pegat a la «Perruni»?

— Nó, senyoreta; ¡y aral

— Donchs la dèu haver dexat barallar ab algun goçot quan l'ha tret al dematí!

— ¡Tampoch!

— ¡Es que m'ha tacat de sanch el cobrellit!...

La Ramona, criada que portava una dècada de serveys a la casa y que may havia estat renyada per la noya, arronçant les espatlles, rondinà ab malhumor:

— ¡Vès que m'explica a mil... ¡Potser va d'alta! —

Y li tombà la cara... Però, quan l'Angeleta no tenia temps encara de replicar per la forma com la fàmula contestava, ja un crit esclat y reptador de ¡Ramona! les dexà abdues parades, ab les paraules a la punta de la llengua. La padrina, sempre vigilant, s'havia presentat, y encesa d'ira, signà a sa fillola que marxés.

«Què són aquestes indecències!» pensava la bona senyora, plena d'indignació. Després renyà a la serventa per que devia respectar la ignoscència immaculada de la seva fillola y tot-duna sentí una punyida d'odi contra la «Perruni». Corregué al llit hont la goceta jeya caragolada y l'esperava mimosa y dolça remenant la cua, l'agafà d'una revolada pel clatell y l'axecà enlayre.

La bestiola axís tinguda semblava un conill y esparverada, se mantenía immòvil, entregada a la voluntat de sa mestressa que tot cridantli «Porca... Bruta... Pàssa d'aquí» la llençava a terra ab furia. La «Perruni» al caure, dexà escapar un grinyol d'esferehiment y exí de la cambra afuada, ab la cua entre les cames y les orelles caygudes.

## IV

D'allavors ençà, quan la minyona treya a la «Perruni» al carrer, un estol de goços les seguia.

— ¡Ay, senyora, crègui que'm fa vergonyal — deya la Ramona a sa mestressa. — ¡Si vostè ho vegés! ¡Cinch ò sis goços de totes mides y colors! Y ella, ¿sab què fa? ¡Donchs veuria que s'atura a ensumàrloshi'l morrol —

Donya Palmira compregué que calia desferse de la «Perruni» encara que fos donant un gran disgust a l'Angeleta. Y'l vespre consultà'l cas al doctor Pruner.

— ¿Què li sembla, Doctor? No troba qu'es un escàndol..... La noya acabarà per veure coses... —

El Doctor, ab un gran somris de sos llavis molsuts, contestà:

— Trobo que no val la pena d'encaparrarse. Pènsi que Deu ho ha fet axís, donya Palmira, y que la puresa de sa neboda no ha de sofrir cap dany per que la «Perruni» seguexi'ls séus instints. —

La noya, que pescà les darreres paraules del Doctor al entrar al menjador, les va agraphir de tot cor, car des que la padrina havia posat tanta malicia a la bestiola, ella tot al revés, cada dia li portava major voluntat. ¡Pobra «Perruni», vès quin mal feyal... Si la padrina sabés qu'entre'ls festejadors que tenia n'hi havia un de preferit!... Un, senyoret y maco com ella mateixa, que's passava hores y hores, assegut pacientment a l'acera esperant que sortís la goceta. D'hont era, l'Angeleta no ho sabia, emperò estava certa de qu'era'l preferit de la «Perruni» per que'ls havia vist fugir guimbant tots dosets acera avall, ensumantse'l morret alegres y enjogaçats. ¿Quin mal hi havia en tot axò? A manar ella'l *novio* hauria entrat a casa per que migrava'l vèurel esperar hores y hores a l'acera. La «Perruni» en cambi no li feya gran cas y may mostrava cap neguit per sortir de casa. De cada dia més entremaliada, havia prè la mala costum d'enfilarse des d'una cadira a la taula del menjador, hont quan la renyaven, se posava panxa enlayre com sempre que tenia por, y l'Angeleta's moria de riure al vèurela tan enjogaçada. ¡No més calia, donchs, que la padrina volgués privarla de la companyia de la goceta!

JOAN OLLER Y RABASSA.

(Acabarà).

## EPITALAMI

*En les noces de mos amichs Ignasi Escasany y Enriqueta Miquel*

*Ets tu sa bella presonera  
y ell es ton dòcil presoner:  
el jou, ab traça manyaguera,  
us ha posat l'amor rialler.*

*Des d'ara abbdós ja farèu via  
sols y plegats per el camí;  
ja la tristesa y l'alegria  
igual que'l pè us devèu partl'.*

*Deu es qui ha fet vostra lligada  
juntantvos ab un sol dalit:  
dos cors ab una bategada,  
y en dues carns un esperit.*

*Veusaquí, donchs, qu'al estimarvos  
per sempre més, ara y arrèu,  
us sumarèu per ajudarvos  
y serèu dos per cada creu;*

*car es sabut en nostra vida  
que la riquesa ni l'amor  
no'ns salven pas de l'embestida  
de la desdixxa y del dolor.*

*Mes es consol dels que s'estimen  
quan ens empayten mals y danys  
sentir que'ls cors tebis s'arrimen  
y que's barregen plors y planys.*

*Ara dexèu que jo vos diga  
quelcom qu'enlayri vostre amor,  
ara dexèu ma veu amiga  
que dongui esplay a nostre cor,*

*alçant la copa escumejanta,  
fixe l'esguart en l'avenir,  
veyent la llar, exa llar santa  
qu'ab vostre amor tenuu d'omplir:*

*qu'aqueixa llar us asseguri  
contra'l mal temps com un bon port,  
qu'a son llindar el mal s'aturi  
y que no més hi entri la sòrt,*

*y qu'un bell jorn sentiü sens mida  
com vessa'l cor de llum y pler  
ab l'abundor de la florida  
que fa estremir l'arbre fruyter.*

FREDERICH RAHOLA.

Barcelona, 14 d'Octubre de 1918.

## ORACIÓ POPULAR A LA MARE DE DEU DE MONTSERRAT

*Mare de Deu Sobirana,  
a Vós puja nostre clam:  
— Volen pendrens l'últim pam  
de la heretat catalana!*

*Felip la flama va encendre  
y la sofocareu Vós;  
broten, però, nous fulgors  
de dins la grisenca cendra.*

*Nostre ceptre van trencà',  
nostres lleys al foch donaren,  
les espatlles encorvaren  
dessota'l jou del tirà*

*nostres pares vells y escualits...  
La ciutadela vegé  
brandar llurs cadavres pàlits  
del brancam d'un garrofer;*

*y avuy dins la terra mare  
mossega'l càvech, passant,  
l'òs esmicolat d'un sant  
que cerca'l repòs d'un'ara:*

*es un màrtir que moria  
per que, fervent, confessà*

*que pensava en Vós, Maria,  
y en son terreny català.*

*S'acosten dies de prova  
y dies d'aflicció...  
Quan l'Europa siga nova  
de plors y contrició,*

*y's rectifiquin fronteres  
en el cor y en el terré',  
y les boques balandreres  
contorbin l'espai seré;*

*quan se cridi en contra nostre,  
(contra nostre's cridarà),  
y la sanch ens cremi'l rostre  
y l'agut acer la mà;*

*Mare de Deu catalana,  
posèuse al nostre costat,  
siguèu nostra capitana  
quan espetegui'l combat.*

*La nostra sanch jovençana  
bullirà al sonar el clam:  
— Volen pendrens l'últim pam  
de l'heretat catalana!*

JOSEPH GRANGER.

(Continuació)

— ¡Quatre, vègil! Una per cayre... ¡Ni qu'aquest infant ha-  
gués sigut diputat!

— ¿Què diu aquella de la cinta més ampla?

— *A... nu...estro... amantisimo nie...to...* S'hi han lluhit  
els avis ¿oy? ¡Que'n són de rics aquexos pensaments tan  
grossos de vellut blanc!

— Abriguen massa, en aquest temps... — saltà un plaga de  
la parroquia.

Y aquí també s'axecà una veu reptadora:

— ¡No facen brometa ab els morts! ¡Es lleig y porta mala  
estrugancia!

— ¡Més lleig es... l'elefant del *Parcal*! Y la que porta mala  
estrugancia es vostè, bufona, ab aquesta cara tabellada al  
*acordeón*; — y'l plaga pegà ensumada, y un cop d'espalla mo-  
feta a una menestrala grassa que tenia al costat.

Tal com havia passat més avallet, lo concurs se posà a riu-  
re, sens fer cas dels refunfunyaments de la reptadora, mentres  
de sota les tofes repentinades y engomades de la menestrala  
grassa, sortia y anava d'esquitllentes cap al atrevit, un dart de  
picardía pipellejant.

Passà'l dol, seguit de tots los treballadors del obrador del  
senyor Ramoneda, y finalment, los vehins y coneguts d'abdues  
families.

— ¡Manoy, fins capellà hi porten!... ¡Quin luxol! —

Aquell capellà era un cosí llunyà de la senyora Tomaset,  
vicari d'un poblet del Penadés, que la Pepita havia volgut de  
totes maneres que s'enviés a buscar, trobant que donaria bon  
to al enterro.

— ¿Y aquell senyor tan elegant? ¿Dèu ésser l'amo de la  
*fàbrica* hont està'l senyor Rovira?

— Nò, — contestà'l botiguer de la cantonada; — es un jove  
que viu ab ells... Un manyà, crech...

— Donchs, vègi; sembla'l Governador... —

Era, en efecte, En Nonat, cridant l'atenció, com de cos-  
tum, per l'elegancia de la roba y la distinció natural de sos  
pòsits. Com lo dia qu'anà en cotxe, duya sabates de pell de  
Russia y guants grisos. L'americana cordada d'alt a baix li

donava un estirament militaresch, y en sa mà's movia ab absoluta despreocupació y tranquil·litat lo bastó *recullit* en lo tramvia.

La Mercera, qu'havía disposat ab gran tacte y compte lo ceremonial del trist acte, fins a sos més ínfims detalls, al contemplar al obrer d'aspecte tan decoratiu y ovirador, l'havía inquibit al costat d'En Rovira per que, junt ab lo capellà, *realcé*s el dol. Y una recòndita recança maternal, li féu dirse de pensament, tot comparant al foraster ab son gendre:

—¡Ay, Senyor! Si axí com axí havia de casarse ab un treballador, bé hauria pogut ésser aquest, que feya més per ella y per nosaltres!... —

Y quan ja tothom havia exit y la comitiva's posava en moviment, ella, escorrentse ab dissimul de la saleta, hont vehines y conegudes feyen companyia a la Pepita, amanyagantla com a una criatura, anà a mirar per la crella del finestró ajustat.

Sa vanitadeta casolana quedà satisfeta: «¡No's podia demanar més, no's podia demanar més, certament!» El concurs era nombrós y imposant; hi havia, com qui diu en pes, tot lo vehinat de la Merceria, el de la casa mortuoria, la parentela, els coneguts escampadiços, los companys d'ofici del pare, etc., fent com una llarga riuada espessa, com una mena de serpent frissosa que contreya lleument, a cada pás, les escates multicolòrs de son llom. El bescoll de la serpent era format pels vestits litúrgichs de la clergueria y un aplech de nens ab ciris encesos, y'l cap, pel cotxe blanch y daurat, — que, més que cosa fúnebre, semblava una bella joguina, — estoig del petit bagul cobert, ò, millor dit, enrondat per les corones; la d'ells, dels avis, per ésser la més cara y aparatosa, al lloch de preferencia, al capçal, ab les cintes amplement exteses; la dels pares, als peus y a cada flanch, les de flors naturals; una dels germans de la Pepita y l'altra dels treballadors de la casa Ramoneda, qu'axí havien volgut demostrar la seva consideració a llur bondados cap de feyna.

Però, de tot, de tot, lo qu'omplí més lo cor de la Mercera fou la garlanda de miradors que festonejava les aceres. Havia ella perdut al seu netet, era cert; mes tothom s'havía pogut fer càrrech de que, en mort com en vida, no se li havia plangut rès, y al mateix temps de l'estima que gaudien a tot arrèu Rovires y Tomasets.

\* \* \*

Al tornar los homes del cementiri, se plantejà una qüestió seriosa.

— Vosaltres, — havia dit la mare de la Pepita a n'aquesta y al seu home, — agafèu les vostres coses y us ne veniu una temporada a casa. ¿Què hi farieu, desgraciats, en mig d'aquestes quatre parets plenes de memories? —

Com no fes la Mercera cap alusió a la Carmeta y aquesta compregués que la dexaven de banda, un impuls de geni li féu correspondre acte seguit a la desconsideració de qu'era objecte.

— Té rahó la senyora Tomaset; es lo més ben pensat. Vosaltres us en anèu a casa d'ella y jo me'n vaig al Clot ab la cosina Pepa, fins que tornèu aquí. Tampoch m'hi podria estar jo, en mig d'aquestes quatre parets. —

La Mercera's mocegà'ls llavis, per que desseguida vegé la pedregada que venia. Era'l que insinuà ingènuament En Rovira, mirant a n'En Nonat:

— Bé, sí, però... —

Aqueix contestà ab prestesa:

— Per mi no s'amohinin. Com a vostès, me donaria tristesa estar aquí sens el minut. Preferexo mudar de niu... —

Protestaren tots vivament, fòra la Carmeta. «Pel menjar, era'l de menys... podria anar a la Merceria. Ara, pel dormir, ab franquesa, com no tenien lloch... Si a n'ell no li fes rès quedarse sol al pis... Un home ja no es com una dòna...»

Mes, En Nonat, qu'en aquella escayença impensada, hi havia vist una sortida per recobrar la seva llibertat, acabà la qüestió resoltament, en un instant.

— Rès d'axò, rès d'axò; no s'amohinin poch ni molt, los hi repetexo. Ja ho tinch pensat. Buscaré un quartet per aquí prop y menjaré al restaurant... —

No hi hagué manera de ferlo mudar d'idea. Aleshores, la vehina del replà, l'Angeleta, parlà d'una seva coneguda, que havia quedat viuda y per ella tenia casa sobrerera.

— Potser li llogaria un quarto. Està sola, sola y es molt neta y trempada... —

Quedaren que, en havent dinat, l'hi acompanyaria a veure què.

(Continuad).

## === DELS LLIBRES NOUS ===

COM ANAVEM DIHENT... contes de † Joan Pons y Massaveu

### ANIMES MALALTES

No sé si vostès hi creuen, en aquella lley de la casualitat dita *el sisè sentit*, ab aquell fenomen psicològich la idea del qual expressa la popular musa ab l'aforisme *Qui del llop parla...* Donchs, bé: tant si hi creuen com si no hi creuen, jo esmentava la senyoreta Verònica, y la senyoreta Verònica se'm plantà sobtadament a la cara. Però no axí, modosament, ab la cerimoniosa serietat de costum, sinó anomenantme a grans crits, balancejanthi'l còs, ribenthi a barballera estesa.

— Vaja, ja som hont erem!... — va engegarme a tota veu. — Semblava que jo hagués dit alguna blasfèmia per recalcar lo que diu tothom: que'l temps tot ho esborra; y... ja ho veul... encara no ha passat l'any...

— ... No ha passat l'any... El temps... Dèu parlar de l'Elvira... però...

— Y donchs!... de qui vol que parli? ¿Del Carnestoltes? .. Encara que... Bé, no faci'l paperot... no faci'l paperot... ¿No hi era al cotxe, vostè, el dia del xàfch?...

— Just... es veritat; però sóch als llims: l'hi juro. —

Imposada per la meua ingenuïtat, descabdellà la troca a corre-cuyta.

— ¡Se casa!... ¡Se casen!... ¡L'Elvira y aquell jove del cementiri!... ¡Aquella!... ¡Aquell!... Un dels sepulturers, sense saberho, va combinar el casori!... parlant del xàfch y del cotxe, y de si ella'n va quedar molt agraïda, y de si ell la va trobar molt *seria*, etcètera, etcètera; per que, si Deu de rès va fer un món, de molt més poca cosa se'n pot fer un matrimoni. Ab recadets, donchs, del un al altre, ab trobades *casuals*, y ab galanes frases de mútuus remerciaments, van posarse en relació; y com qu'ab l'excusa d'En Pau En Pere s'escalfa, y parlant dels morts, dels pobres difunts, els vius, els *Amantes de Teruel*, s'anaren engrescant llegua per hora... rès, ja'm pot entendre!... que, tot nyeu-nyeu, diumenge'ls casen a la Concepció...

— Se casen. . diumenge!... Ho crech per que vostè m'ho conta, però li asseguro...

— Sí, ja ho diu el *ditxo*: «Vésten, Anton, que'l que's queda...» Uns còmichs, crèguim, uns còmichs!...

— Dígui uns infeliços, dòna, uns infeliços!... — vaig fer, retornant de ma sorpresa.

— Bé, vaja,... (no renyirè'm pas per tan poca cosa)... uns infeliços!... —

Sinó que, ab un dit dessobre'l front y ab una rialla mofeta, anava repetint, bo y allunyantsem:

— ¡Bé, vaja!... ¡uns infeliços! . . ¡uns infeliços!... —

## FOLKLORE

### A QUI TOCA

PER sortejar qui ha de menar lo jòch ò ésser lo primer en amagar, parar, empaytar, etc., se posa la quitxalla en rodona y van dihent, mig cantant, bo y tocant un per un a quiscun dels jugadors, lo següent:

Poma midora  
que'n salten la torra;  
los moros vindrán,  
t'agafarán

a tu y a tu (ó a mi);  
Catarineta,  
vésten tu  
tota soleta.

Aquesta ben clara alusió a les pirateries qu'en la setzena centuria tant van castigar les nostres costes, y qu'encara'ns recorden palesament les móltes torres guaytes qu'arrèu d'aquelles s'axequen, l'hem sentida al Camp de Tarragona.

A Camprodon la diuen així:

Poma rodona  
del cel de la trona;  
els àngels baxaven,

les pedres ballaven  
la flor del lluet...  
que'n treguin aquet.

La creyèm incompleta y segurament inspirada en alguna prèdica religiosa ò relació bíblica, com ho fa suposar l'alusió a la bola del món (ò *poma*) que sol surmontar los tornaveus d'algunes tronnes, igual que les evocacions apocalíptiques de la baxada d'àngels y'l ball de les pedres en mig del foch (ò *flor del lluet*).

En l'esmentat Camp y també en lo Plà de Barcelona hi hem sentit aplicar a igual jòch (que per lo generalisat no creyèm haver d'explicar) la següent:

La gallina (na) politana  
pon un ou cada setmana,  
poni un, poni dos (etc. fins a deu).

La gallina de la Sèu  
diu qu'amaguis aquest peu.

També, aplicat igualment, hem sentit en diferents comarques la relació pedagògica publicada en lo número 21 d'aquesta Revista, però ab les següents variants que subratllem:

Uni, dori,  
teri, coteri,  
quintili veri,  
viri viron,  
cóna les dames

que dotze (ò tantes) són.  
ò bé:  
Cónales bé  
que totes hi són.

A més, lo jòch de «A pessich-pessiganya» recullit a Juncosa de Lleyda y publicat en lo mateix ja citat quadern, l'hem sentit a Reus tal com segueix:

— Pessiga, pessiganya,  
del oli de la ganya.  
— Marieta, grana a casal  
— Mare, no ho puch fer,  
que tinch la mà tortal

— ¿Qui te l'ha torta?  
— Lo gall (ò gat) escuat  
qui corre pel terrat.  
— La gallina de la Sèu  
diu qu'amaguis aqueix peu.

En aquesta relació hi es usat insòlitàment lo verb *granar* per *escombrar*; cal tenir en compte que'ls pagesos de la susdita comarca anomenen *granera* a una mena d'escombra feta de branques de bruch qu'usen per netejar les eres, corrals, estables y, sobre tot, *graners*.

Com qu'en tots los jòchs de la quitxalla, al igual qu'en les rondalles, sol haverhi més ò menys amagada la corresponent lliçó ò *màxima* (si no un fet tradicional ò històrich), creyèm qu'en aquest del «Pessiga pessiganya» s'hi trasllueix un diàlech (encar que sol dirho tot una sola veu) d'una filla gandula y lleminera, qui pelluca ò *pessiga* tot lo que pot, excusantse falsament y descarada del compliment de llurs tasques, retretes y exigides per sa mare, junt ab la *gallina* (ò campana) *de la Sèu*, qui li canta l'hora de ferles.

M. ROCAMORA.

#### LA CAPELLA DE SANT NARCÍS

(Tradició)

**L**a capella del invicte y gloriós patró de Girona, està construhida dins l'esglesia de Sant Feliu. Tota ella es de rich marbre jasp de color blanch y negre. Al mig hi hà sis pilastres rodones y l'altar. En un sepulcre d'argent cisellat, s'hi veneren les santes reliquies del Màrtir miraculós.

De sa fundació contenen nostres vells lo següent:

Un jorn, un vell pastor qu'engegava la remada per la colina de Sant Miquel, aprop de la Mare de Deu dels Angels, endevinà un troç de pedra fina, qual lluhissor resplandía als raigs mirífichs del sol. S'apropà encuriós el pastor y vegé ab gran sorpresa que la pedra era grossíssima y de grans dimensions.

Ho explicà y contà a la gent vehina, entre gran admiració de tothom. Se descobrí que hi havia una pedrera de marbre fi.

S'havien donat les ordres oportunes per edificar la capella destinada al susdit Sant. Aprofitaren el marbre jasp qu'aquella montanya'ls ofería, y's començà sa construcció. El jasp no s'estroncava may. Nous filons anaven aparexent com per miracle.

Acabada que fou la capella, no restà, ab gran extranyesa de tots, ni un sol troç de pedra fina. En và cercaren per tots llocs, per tots indrets; no trobaren ni un sol bocí.

Jamay ningú ha trobat un sol moç de marbre, ni ulls han vist cap lluhissor d'aquesta rica pedra en aquella pròdiga montanya.

SIXTE VILÀ.

## NOTES D'ARXIU

### CONTRACTE PER L'ESCRITURA D'UN LLIBRE

«En nom de Deu sia, Amen.

»Capitols juhils fets e concordats entre los honorables mossen ffrancesch muntaner prevera, Anthoni Lonch menor de dies et Pau bosch ciutadans de Barchinona, procuradors del Monastir de la Ver-ga M.<sup>a</sup> dels Angells de la procura de Barchinona, de una part. E lo discret mossen P. christofol prevera beneficiat en sglesia Catredal de bases del Regna de Fransa de la part altre. Sobra la scriptura fahe-dora per en hun libra appellat officier en lo dit Monastir segons se segueix:

»Primerament lo dit mossen P. christofol ha sscriura en perga-mins hun libra appellat officier de la letra segons forma dels pa-trons ell demostra, sotscrita de ma sua. E lo dit libra sera capletrat de vermells e de atzur e rubricat de vermelló. E lo comptar ab son compliment. E lo dit Monastir a sos procuradors han a donar al dit mossen P. tant solament los pergamins de moltó rasos e apunt per sscriura, entes empro que lo dit mossen P. hage a tellar e ansabar los dits pergamins. E lo dit libra acabat ab son compliment, lo dit mos-sen P. ha aquell ligar be e degudament de aquella color de pell que lo dit Monastir elegira, e aquell liurara corregit be e degudament.

»Item es concordat entre les dites parts que lo dit Monastir o sos procuradors hagen a donar al dit mossen P. per paga e preu de la scriptura del dit libra e altres coses demunt dites, sis scuts dor valents sis liures dotse solidos barchinonesos. Lo qual preu se hage a pagar a coneguda dels dits procuradors en manera que acabat lo dit libra lo dit preu li sia pagat. E les sobres dels pergamins son del dit Mo-nastir.

»Item es concordat entre les dites parts que lo dit mossen Chris-tofol no puxa compondra altra obra fins aquesta sia acabada. E si ell delliberava partir se de aquesta Ciutat per qualsevulla causa e no volia o no podia acabar la dita obra, en lo dit cars lo dit mossen P. no puxa haver ser de la dita obra, ans sia tengut a pagar los perga-mins que comprats haurien per la dita obra.

»E les dites parts loans aprovants, ratificants e confirmants les dites coses, convenen e prometen la una part a la altra que les dites coses tendran e observeran sens tota dilacio. E per ço attendra e complir, tenyr e observar, lo dit mossen P. Christofol dona per fer-mansa mestre Johan de Leo sastra, qui ab ell e sens ell sera tengut en les dites coses. E lo dit mestre Johan de Leo acceptant de bon grat la dita fermansa conve e promet que ab lo dit principal com e sens ell

*seran tenguts en les dites coses e tots axi principals com fermanes obligaran tots lurs bens mobles e immobles haguts e havedors. Prometen e juran.*

*»Die veneris XXII) mensis Madii anno a nativitate Domini millessimo CCCC° LXXXIII° fuerunt firmata et jurata preinse i ta capitula per dictas partes et fideiussorem, presentibus testibus discreto Geronimo Caffont notario et Guillermo de pres Ducatus picardie.»*

L'original d'aquest contracte l'hem trobat en un aplech de documents qu'havien sigut del malaguanyat Balaguer y Merino.

Per la copia:  
E. MOLINÉ Y BRASÉS.

#### TASCA VELLA

**L**es disposicions prohibint jugar no són pas cosa nova. Vagi aquí una curiosa disposició encaminada a aqueix fi. Consta en la llibreta del batlle de Sant Feliu Sasserra, En Salvador Planassogas, que ve a ésser com un historial de la seva actuació:

*»Vuy a 21 de Desembre 1725. Convocats los baix escrits en la casa de la vila los he manat baix pena de tres lliures y trenta dies de presó que no poguessen acullir en ses cases ninguna persona tant Ecclesiastica, Militar com Secular que promptament hajan de ferne relació, y aixi mateix baix la mateixa pena no pogan jugar a ningun genero de joch en lo hostal ni tabernas en dia de festa ni feyner.»*

Aquí seguexen una pila de noms d'amos, masovers y altres del poble y terme, presents al acte, efectuat ab notari y testimonis.

També se n'axecà acta de la comunicació a Jacinto Solà y'a Geroni Graell, taberners; y a Joan Planas, hostaler; lo qual fou fet al mateix dia 21; com també en lo mateix dia se'n féu sabedor al poble, mitjançant el nunci.

Posteriorment al 10 de Febrer del 1726 fou comunicada la disposició a Joseph Roca Cabanija, taberner.

PERE SALA.

(Del Arxiu Municipal de Sant Feliu Sasserra.)

## REVISTA

### Llibres

COM ANAVEM DIHENT..., contes,  
per Joan Pons y Masaveu.

La «Societat Catalana d'Edicions» ha publicat baix aquest títol, honorant així la memòria del malaguanyat Pons y Massaveu, un recull de contes del conegut escriptor barceloní.

Per això, per qu'En Pons y Massaveu es ja prou conegut del públic que llegeix català y per que *Com anavem dihent* es obra pòstuma, s'abstindrà *Vox populi* de ferne crítiques ni alabances. Sols dirà que l'aplech de contes de *Com anavem dihent* resulta una obra més del malaguanyat Pons y Massaveu. Es el novell tomet d'agradable y sana lectura; llibre de passar temps, de distracció, sens estridències de cap lley, ni massa trist ni massa alegre; ni massa lleuger, ni massa profund; es llibre d'antesala d'un despaig y es un llibre ben barceloní.

### JOCHS FLORALS DE BARCELONA.

*Vox populi* acaba de llegir el tomo dels Jochs d'enguany y de xant de banda comentar les poesies premiades, ja prou comentades pel públic a son temps degut per que són les úniques que cad'any se popularisen un xich a Catalunya, dirèm dues paraules no més dels tres premis de prosa.

*Copa del Consistori.* *Gemma*, per Joseph Roig y Raventós.

Es una narració de fons romàntich, y ab hermoses pàgines descriptives. En art no hi hà res

inverossímil, però cada genre té les seves lleys. *Gemma* per la forma es realista y pel fons romàntich. Lo real y lo irreal són molt difícils d'agermanar, sense que'l conjunt ne desmerexi. En cambi *En Gèn dels Acits* (accès-sit) es una silueta vigorosa, ferma y robusta. En aquest quadret d'En Girbal Jaume tot hi es ben agermanat: fins y forma. Perdónin els senyors del Jurat, a qui *Vox populi* respecta, però... però havien de canviar els termes en aquest premi.

*Premi creat pels Mantenedors.* *L'abisme*, per Joseph Roig y Raventós.

Heusaquí un premi ben donat y ben guanyat.

VOX POPULI.

### Teatres

Romea. — LA PLUJA D'OR, per Alexandre P. Maristany.

Sembla que li ha caygut bé al públic de Romea aquesta comèdia en tres actes del senyor Maristany que fa unes quantes nits s'hi està representant ab aplauso.

Sense gran novetat en l'argument ni en els tipos, ha sapigut l'autor conjuminar una obra interessant y agradable, de bona intenció y sana exemplaritat, que posa al descobert tota la ridiculesa del rich improvisat y dels perills que corre en sa nova vida, que desconeix del tot, y en la que inconscientment s'exposa a perdre no sols la posició conquistada, sinó l'honra y tot qu'en la pobresa havia conservat sense taca. Acaba l'obra a-

bans de consumarse'l daltabaix, per reacció de la part més exposada a la cayguça.

La comedia està tramada ab traça y conduhida ab conexe-ment del art de la escena. Alguna vegada's decanta massa cap a lo grotesch, però en general se manté en un ambient de realitat que fa que l'espectador crega trobar a les taules gent coneguda ò fets qu'ha sentit contar com a succehits entre nosaltres aquests últims temps.

La representació resultà discreta, notantse en algun actor un compte especial en no exagerar el personatge, cosa qu'aplaudim de veres y voldriem veure continuada en nostres taules. — LLEAL.

### Lectura Popular

Un escriptor valencià, perdut fa temps per les nostres lletres, omple l'últim quadern d'aquesta antologia, qu'es el núm. 293: En Joseph F. Sanmartin y Aguirre. Des del començament de la renaxença literaria figurà entre'ls més entusiastes valencianistes, escrivint en prosa y en vers sobre coses de la seva terra. Ab tendència generalment al humorisme, seguí també'ls alts impulsos del seu cor, contribuint al ennobliment de la llengua y de la poesia patries, com pot demostrarse ab el contingut d'aquest quadern.

Se ven, com tots los anteriors, a deu cèntims per tot arreu.

## ENQUADERNACIÓ

Queda completat el primer volum de la nostra Revista, contenint cinch centes planes ab les firmes de més de cent vint dels nostres escriptors més estimats.

**Ptes. 1'50.**

Apart d'axò, oferim al públich aquest primer volum de la nostra Revista, enquadernat, pel preu de **4 pessetes**. — Dirigirse a aquesta Administració: carrer de Mallorca, 287, baxos. — Barcelona.

En aquests números segueix repartintse en folletí la novela **LA ESTRELLA AB CUA**, original del Mestre en Gay Saber Eduart Girbal Jaume, qual publicació'ns agrahiràn de segur els nostres lectors.